

Прокопенко В.,

курсант 203 н/г 2 курсу ННІ №1 НАВС

Науковий керівник: професор кафедри конституційного права та прав людини НАВС, к.ю.н., доцент **Лапка Оксана**

ПОРУШЕННЯ ПРАВ ДИТИНИ В УКРАЇНІ

Всі люди народжуються вільними і рівними у своїй гідності та правах. Не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками [1; 2].

Конвенція про права дитини (далі - Конвенція) отримала найбільш широке міжнародне визнання серед усіх документів з прав людини, її ратифікували майже всі країни світу, в тому числі і Україна. Конвенція поєднує в одному документі весь спектр прав людини, що мають відношення до дітей — громадянських, політичних, економічних, соціальних і культурних прав. Конвенція була прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 20 листопада 1989 року і набрала чинності у вересні 1990 року.

У 41 статті конвенції викладені права людини, якими володіє кожна дитина у віці до 18 років і які необхідно поважати і захищати [3].

Більшість населення України не має уявлення про особисті права дітей, а також Конвенцію ООН про права дитини та інші міжнародні документи у цій сфері. Так історично склалося, що права дитини завжди порушувались. До дітей зазвичай не ставилися як до самостійної особистості. На жаль, дуже багато дорослих не вважають за потрібне і зараз визнавати ці права, бо бояться великої відповідальності, а також звикли до старих канонів виховання. Дуже часто вони і не замислюються, що своїми вчинками дискримінують права дитини, тому дітям і дорослим буде корисним знати, в яких випадках права дитини порушуються, здійснено насилля, які види насилля бувають тощо [4].

Вважається, що *над дитиною здійснено насилля*, якщо: їй нанесли побої; її здоров'ю завдали шкоди; порушили її статеву недоторканість й статеву свободу.

В свою чергу *заякуванню дитини буде мати місце*, якщо: їй вселяли страх за допомогою дій, жестів, поглядів; використовували для заякування свій зріст, вік; на неї кричали; їй загрожували насиллям по відношенню до інших (батькам дитини, друзям, тваринам та ін.).

Над дитиною здійснено економічне насилля, якщо: не задовольняються її основні потреби; контролюється його поведінка за допомогою грошей; дорослими розтрачуються сімейні гроші; дитина використовується як засіб економічного торгу при розлученні батьків.

До дитини відносяться жорстоко, якщо використовують: погрози кинути її; погрози самогубства; погрози нанесення фізичної шкоди собі або родичам.

До дитини дорослі відносяться жорстоко, якщо використовують при цьому свої привілеї: обходяться з дитиною як з підлеглим чи слугою; відмовляються інформувати дитину про рішення, які відносяться безпосередньо

до неї, її долі (про відвідини її батьками, опікунами, тощо); дитину перебивають під час розмови.

Проблема дитинства одна із найважливіших проблем нашої країни. Так, згідно даних викладених у щорічній доповіді Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, протягом 2018 року до Уповноваженого надійшло 822 повідомлення, в яких найчастіше порушувалися питання щодо захисту таких прав, як: право на піклування та турботу батьків, право на виховання в сім'ї, право на захист від насильства (домашнього та в шкільному середовищі), право на освіту, право на життя та охорону здоров'я, право на утримання з боку батьків. Порушення прав дітей були виявлені також під час 84 моніторингових візитів до закладів, де перебувають діти, а також до установ, які здійснюють функції щодо захисту прав та інтересів дітей. Крім цього, українським омбудсменом було виявлено критичну ситуацію із забезпеченням лікарськими засобами та витратними матеріалами для онкохворих дітей, дітей, які хворіють на рідкісні (орфанні) захворювання, дітей, хворих на цукровий діабет тощо. Відзначається особливо складна ситуація у сільській місцевості, де відсутні компетентні фахівці, ліки, а подеколи і медичний заклад [5].

Можна виділити такі шляхи подолання порушень прав дитини в Україні: запровадження попередньої експертизи державних рішень, що стосуються добробуту дітей; гарантування прожиткового мінімуму для дитини шляхом державної дійсної підтримки сімей із дітьми; гарантування дитині безоплатної юридичної допомоги; реформування системи сирітських закладів; удосконалення законодавства про всиновлення, запровадження альтернативних форм опіки над дітьми; запровадження нової системи запобігання злочинності серед дітей; встановлення гарантій працевлаштування неповнолітніх та ін. [6].

Список використаних джерел

1. Загальна декларація прав людини: Декларація, Міжнародний документ ООН від 10.12.1948. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015
2. Конституція України: Основний Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
3. Конвенція про права дитини: Конвенція. Міжнародний документ. ООН. 20.11.1989. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021
4. Дискримінація: що варто знати. Варто знати. URL: http://www.i-law.kiev.ua/дискримінація-що-варто-знати/?fbclid=IwAR1iBuoAiuZyuyBTwi9BRHi87TtKArWQu_mxbka6BXHX1i9IFpH2Pm1Is1_U (дата звернення: 13.05.2019).
5. Щорічна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (2018 рік). URL: <http://www.univ.kiev.ua/content/upload/2019/-697223196.pdf>
6. Дискримінація прав дитини. StudFiles. URL: https://studfiles.net/preview/5602850/page:21/?fbclid=IwAR0pCMGicSZtNbcMITXjte4ylaLnDhw46bVvqrew3PDqfRfvqiY8_Y9nb5M (дата звернення: 13.05.2019).